

N:o 36.

Ank. till Riksd. kansli den 9 maj 1889, kl. 11 f. m.

Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 7, i anledning af väckta motioner om förändring i kongl. förordningen angående försäljning af vin och maldrycker den 24 oktober 1885.

Utskottet har fått emottaga tvenne inom Andra Kammarerna väckta motioner, afseende förändring i ofvan nämnda kongl. förordning af den 24 oktober 1885, nemligen:

n:o 147, af herr *P. Truedsson*, med hvilken fem af kammarens ledamöter instämt, och som föreslår, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om sådan ändring af 10 § uti ofvanberörda kongl. förordning, att den, som idkar handel i öppen bod *icke* må tillåtas att, vare sig till afhemtning eller till förtäring på stället, sälja vin eller maldrycker, som innehålla mer än två viktprocent alkohol; och

n:o 67, af herr *E. Svensson* från Karlskrona, som föreslår, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att uti § 1 i ofvan nämnda kongl. förordning måtte intagas ett tillägg af följande lydelse:

»Med maldrycker, enligt denna förordning, förstås sådana maldrycker, som innehålla mera än två volymprocent alkohol».

Som skäl för sitt förslag anför herr *P. Truedsson*:

»Så länge landthandlandena ega rättighet att försälja öl i huru små kvantiteter som helst till afhemtning, kringgås lagens uppenbara och ofördubbara mening, såsom hvar och en vet, på det sätt, att ölet i handelsboden

försäljes »till afhemtning», såsom det heter, men i sjelfva verket för att med säljarens tysta medgifvande förtäras på stället — utanför handelsbodens dörr eller å någon närbelägen, dertill afsedd lokal. Det lär icke för någon af Riksdagens ledamöter vara obekant, hvilka sorgliga följder denna så kallade ölförsäljning »till afhemtning» öfver allt i vårt land medför, samt hvilka oordningar af allehanda slag, som derigenom framkallas. Att ett sådant kringgående af gällande lag i hög grad är egnadt att slappa aktning för densamma, då dess bud derigenom uppenbarligen gäckas, behöfver icke påpekas. Men icke nog härmed, lagens ifrågavarande stadganden om rättighet för handlande att till afhemtning sälja öl är äfven ur en annan synpunkt att beklaga. Den möjlighet, som derigenom beredes mindre samvetsgranna och nogräknade handlande att på ett mycket bekvämt sätt genom ölförsäljning skaffa sig kunder, måste alltid medföra en orättvisa mot den handlande, som af moraliska skäl vare sig icke alls vill försälja rusdrycker eller som genom noggrann tillsyn söker förekomma det försålda ölets förtärande på stället. Ty uppenbart är, att en sådan samvetsgrann och laglydig landthandlande icke kan med någon utsigt till framgång konkurrera med den mindre samvetsgranne, som genom sitt ockrande på sina kunders rusdrycksbegär har större utsigt att draga kunderna till sig.

Alla eller åtminstone en stor del af nu anmärkta olägenheter skulle kunna förekommas genom borttagande af den i 10 § af ofvannämnda kongl. förordning landthandlande medgifna rätt att jemväl försälja vin och maltdrycker. För att emellertid bryta udden af den anmärkning, som vid flera tillfällen blifvit mot förslaget framställd, eller att äfven försäljningen af svagdricka genom förslagets antagande skulle underkastas en oberättigad inskränkning, ville motionären inskränka det föreslagna förbudet till att gälla endast sådana maltdrycker, som innehålla mer än 2 vigtprocent alkohol.»

Herr Truedssons förslag går sålunda ut derpå, att handel med det starkare ölet, d. v. s. bayerskt öl, ej skulle få förenas med annan handel, hvaremot denna bestämmelse ej skulle gälla för svagdricka och vin, som ej innehöll mer än 2 vigtprocent alkoholhalt.

Hufvudsakligaste skälet, som gjort, att utskottet ej kunnat biträda motionärens framställning, har varit att den kontroll, som härvidlag måste ega rum, skulle blifva både kostsam och nästan omöjlig att utöfva. En sådan jäst dryck, som svagdricka, framställes vanligen genom öfverjäsning, d. v. s. jäsningens drifvande utan särskild afkylning, men en dylik och äfven hvarje annan jäst odistillerad dryck behåller sig ej konstant till sin sammansättning utan förändras dag för dag genom alkoholens ökande, derest

ej jäsningen är avslutad t. ex. genom pasteurisering eller »surjäs» börjad, och derom lär väl ej vara fråga i här föreliggande fall.

Som bevis på hur alkoholmängden i våra maldrycker ökas, tager utskottet sig friheten att hänvisa till den kände, aktade nykterhetsvännen, professor P. Waages siffror i denna sak, hvilka återfinnas i hans 1884 utgifna arbete »Ebullioskopet og dets anvendelse ved beskatning af öl efter dets alkoholgehalt», sid. I t. o. m. XXXIX.

Underjäst öl, d. v. s. vanligt bayerskt öl, tappadt på buteljer 108 dygn efter brygden, har dock 39 dygn efter tappningen *ökats* med 0,22 *proc.* alkohol; i ett annat fall, då flask-tappningen skedde å 41:a dygnet, hade alkoholmängden under ytterligare 47 dygn *ökats* med 0,23 till 0,51 *proc.*, beroende af förvaringsplatsen. Alkoholmängden i dessa ölslag var vid tappningen resp. 4,5 och 5,6 *proc.*

Öfverjäst öl, d. v. s. svenskt öl och vanligt svagdricka, jäser på mycket kortare tid, så att dylik dryck, tappad 22 dygn efter brygden, *ökade* alkoholmängden med 0,52 till 0,68 *proc.*, dervid ölet vid tappningen hade 4,0 procent alkohol. Vid ett annat tillfälle steg alkoholmängden från 3,8 till 4,7 volymprocent eller *ökades* med 0,9 *procent*, under förvaring 33 dygn; tappningen skedde dock först 30 dygn efter brygden. Men om hänsyn toges till den för färsköl, svensköl och svagdricka vanliga tidslängd mellan brygd och utskänkning, nemligen 4 à 5 dygn, stundom mindre, finner man att alkoholmängden, som 5:e dygnet utgjorde 2,5 volymprocent, stegrats och redan 8:e dygnet uppgick till 2,9 volymprocent. *Ökningen* alltså 0,4 *proc.*

Denna omständighet att alkoholmängden afsevärdt ökas i maldrycker, äfven efter deras tappning i bryggeriet och utlemnade till afsalu, torde i så hög grad komplicera hvarje kontroll, som grundar sig på alkoholhalt, och isynnerhet då siffran är så låg som föreslagits, att kontrollen omöjliggör hvarje rimlig tillämpning. Sveriges bryggerier, hvilka lära uppgå till ett antal af omkring 400, tillverka nästan alla svagdricka och utlemna detta till återförsäljare, som torde kunna beräknas till åtminstone 1,500 stycken, och hos samtliga dessa 1,900 och säkerligen flera skulle, om motionärens förslag vunne tillämpning, kontroll genom analys böra utöfvas. Till en sådan kontroll skulle behöfvas ett ingalunda ringa antal kemister, utan att någon synnerlig säkerhet i allt fall skulle uppnås.

Vidkommande åter förslaget, att endast det *vin*, som hölle lägre alkoholmängd än 2,5 volymprocent skulle få försäljas af den, som idkade handel i öppen bod, må antydvas, att oblandadt vin med så ringa alkoholhalt ej torde finnas i Sverige, hvarföre motionen skulle innebära förbud mot äkta vins försäljning i öppen bod.

På grund af det nu anförda hemställer utskottet,

1:o.

att herr Truedssons motion ej må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Såsom stöd för sin motion har herr *Svensson* anført följande:

»Denna förordning — som tydligen tillkommit i syfte att förekomma oordningar på de försäljningsställen, hvarest vin och de i allmänhet fullt lika mycket berusande maltdryckerna förekomma till försäljning — synes fullkomligt vara berättigad, då ingen skilnad göres på de berusande och icke berusande maltdryckerna.

Emellertid förekommer inom landet ett stort antal så kallade hembryggerier, hvarest maltdrycker af så ringa alkoholhalt tillverkas, att dessa drycker icke kunna hänföras till dem, som anses berusande, hvarför det torde vara skäl att uti nyssnämnda förordning göra någon skilnad emellan maltdryck och maltdryck.

Dessa vid ofvannämnda hembryggerier tillverkade maltdrycker hålla i allmänhet icke öfver 2 volymprocent alkohol (det så kallade svagdrickats alkoholhalt uppgår ej ens till 1 volymprocent), men äro deremot ganska rika på maltextrakthalt och således närande, hvadan de ofta användas af den arbetande befolkningen, dels emedan dessa maltdrycker äro ganska billiga och dels, i synnerhet i städerna, äro lätt åtkomliga, men få dock icke förtäras på tillverkningsstället, så framt icke tillverkaren, på sätt ofvannämnda författning bestämmer, förskaffat sig rättighet att försälja maltdrycker till förtäring på stället, utan måste dessa maltdrycker i allmänhet njutas under bar himmel, ett förhållande som af städernas arbetande befolkning allmänt beklagas.

Man kan emot detta senast anmärkta förhållandet visserligen invända, att hinder ej möter för en tillverkare af sådana mindre alkoholhaltiga maltdrycker att, i öfverensstämmelse med kongl. förordningen af den 24 oktober 1885, förskaffa sig rätt till maltdrycksförsäljning till förtäring på stället, men erfarenheten har visat, att der i något fall sådant egt rum, har följden blifvit den, att de mindre alkoholhaltiga maltdryckerna förblifvit osålda och de mera alkoholhaltiga, särskildt det så kallade bayerska ölet, blifvit de, som mest konsumerats, af skäl att dels försäljarne af dessa sistnämnda drycker skörda större vinst och dels att allmänheten har större benägenhet för de berusande maltdryckerna oaktadt dessas dyrhet.»

Motionen afser sålunda att lemna öppen rättighet till försäljning för förtäring på stället af svagdricka, utan att säljaren dertill förvärfvat sig sådant tillstånd, som förordningen nu föreskrifver; och hemställer utskottet på de i motionen anförda skäl,

2:o.

att Riksdagen måtte besluta att i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att ett tillägg till § 1 i ofvannämnda kongl. förordning af den 24 oktober 1885 måtte intagas af följande lydelse:

Med maltdrycker enligt denna förordning förstås sådana maltdrycker, som innehålla mer än 2 volymprocent alkoholhalt.

Stockholm den 9 maj 1889.

På utskottets vägnar:

GUSTAF BERG.

Reservationer:

vid punkten 1:o af herrar *Sundström* och *Erik Petter Jonsson*, i hvad utskottets betänkande afser maltdrycker;

vid punkten 2:o af herrar *Gustaf Berg*, *Carl Aug. Andersson*, *Åkerlund*.

Herr *J. Ericson* har begärt att få antecknadt, att han icke deltagit uti utskottets behandling af förevarande ärende.
